

СЕЛИМИР РАДУЛОВИЋ

ВЕСЕЛИ ПАКАО САВРЕМЕНОСТИ

КАПИ МУЧЕНИЧКЕ КРВИ. Ево речи о пријатељу и песнику Новици Тадићу, у чијем дару судбине је лако препознати капи мученичке крви које су биле и остале семе за многе хришћане. Сада када је код Оног који *охоле обара а кројке прославља*, слажући, и надаље, речи Божје у срцу своме, а његове *Сабране њесме*, I–V, благодарећи Драгану Хамовићу и огранку Матице српске из Црне Горе, пред нама, овај велики српски и европски песник оверио је у којој је мери савремени свет скуп слуђених слепаца који, још увек, у полумраку, траже свећу која је упаљена пре две хиљаде година. Тражећи пут, трагајући за *исшином нејосијижном умом*, видео је да пута нема; држећ' се свога крста, предајући се уздисајима неизрецивим и плачу неизрецивом. Уосталом, зар није речено – где је крст, ту су и сузе!

Упознао сам га крајем осамдесетих година прошлог века када сам, предан, без остатка, свету књижевности, као последипломац ступио у широке и хладне ходнике Филолошког факултета у Београду. Осим факултета, као тек пристигли новосадски ђак, имао сам још две адресе које сам често похађао – редакције *Књижевне речи* и *Књижевних новина*. Сећам се као да је то било јуче: ако ћемо право – и било је јуче! Кадгод сам, с новим прилозима (махом, критичким, есејистичким), улазио у редакцију *Књижевне речи* дочекивао ме строги, готово прекорни, поглед човека, чинило ми се у зрелим годинама, који се није могао сакрити ни иза старинског оквира за наочаре, с приметно увећаном диоптријом. И кадгод бих, остављајући прилоге, напуштао једну, па другу (спојене), просторију у којој се налазило Уредништво *Књижевне речи*, одзвањале су речи, имао сам утисак свагда заједљиво интониране, мени се чинило на мој рачун, да поезија

није ствар учености и да се нико није прославио тумачећи је (и практикујући) из мозга. Право је рећи, нисам се, због тога, превећ узбуђивао, мада ми није било јасно откуда да баш ја, под сенком сумње да сам паметан, будем предмет пажње строгог незнанца.

Као што рекох – уласци и изласци из Уредништва *Књижевне речи* били су у знаку обавезног ритуала мени непознатог, сумњао сам сад и ја, песника. Када сам, у оно време, млађаном аутору Књижевне омладине Србије, Небојши Јеврићу, помогао да унесе тираж његовог тек изашлог првенца *Црни кофер*, и када се ритуал поновио, упитао сам, знатижељно, колегу ко би могао бити старији (већ истрошени) човек у углу прве просторије.

Не знаш!? Зачудио се Небојша. Новица Тадић!

Тргуно сам се, очас, и почео да, по сећању, разлиставам две његове књиге које су изашле у Матици српској и Просвети – *Смрт у сјолоци* и *Присусјива*. Отишао сам, потом, у војску са сазнањем да је незнанац из угла прве просторије *Књижевне речи* песник који је већ тада био лепо име у савременом српском песништву. Током нашег тридесетогодишњег пријатељства, барем десетак пута, подсећао сам Нолета на строг и непедagoшки однос спрам младог колеге. Да бих му се осветио предочавао сам, неком врстом хињеног, тихог, гнева, да ме он, заправо, није кажњавао, већ награђивао, јер шта уху гордељивог Катуњанина може више пријати и шта његову таштину може више хранити од приче о његовој памети и образовању. Никада није реч прозборио о томе – само би се, сваки пут, дуго смејао, рекао бих дечачки озарен, што га подсећам на његов мали несташлук.

С јесени 1981. године изашао сам из војске и, готово истог дана, преузео из Уредништва *Књижевних новина* нове књиге Ранка Јововића, Јоана Флоре и Новице Тадића, из новог, у жутој опреми, кола београдске Просвете. Прелистао сам, најпре, *Ждрело*, најбољу књигу Новице Тадића, и написао текст *Песник сурове сензибилности*. Након десетак дана, отишао сам до Уредништва, преузео два примерка новог броја, листајући их, идући од Француске 7 ка споменику Кнеза Михаила. На пешачком прелазу, код Народног позоришта, угледао сам добро познати лик чија су ме гунђања и добацивања пратила кад год бих напуштао Редакцију *Књижевне речи*. Ишао је према мени, па застао на метар-два, рекавши, под извесном температуром:

Радуловићу, добар ти је наслов текста у *Књижевним новинама*. Хоћеш ли да попијемо пиће!?

Када је, два десетлећа касније, Ноле овенчан Дисовом наградом у Чачку, дародавци су сачинили сепарат о његовом песничком делу под насловом *Песник сурове сензибилности*.

Да не заборавим – пиће нисмо попили. Али, што јест јест – било је пића!

Од тог сусрета траје наше пријатељство дуго три десетлећа. И оно је, морам то овом пригодом рећи, само једном било на испиту. Након револуционарне / контрареволуционарне 2000. године, будући сам остао без посла, оформио сам издавачку кућу „Орфеус”. Сазнавши за то Ноле ме је назвао и замолио да га укључим у посао – када је реч о уносу и прелому текста. Одмах сам му послао рукопис књиге академика Косте Чавошког *Саџа о досманлијама*, с којом сам започео сада већ профилисану библиотеку „Лични став”. Када је завршио посао, након 10–15 дана, назвао ме, свадљиво саопштавајући да све друге мазим и пазим, и да сам само на Новицу заборавио. Нисам сигуран да сам све друге мазио и пазео, али је било извесно да сам, стицајем прилика, на њега заборавио. Сабрао сам се, очас, знајући да ће изговорене речи одређивати меру нашег будућег односа. Рекао сам:

– Ноле, све можеш да ми кажеш, направио сам пропуст, грешан сам. Све може – једино ти не дозвољавам да се наљутиш на мене.

У реду, Сећо, кад долазиш у Београд немој ме заобићи!

Рекао је Сећо – и увек је тако скраћивао моје име, као нико пре и као нико после њега.

КАД ПОМИСЛИМ НА СЕБЕ, КРИШОМ СЕ ПРЕКРСТИМ.
Кад смо приређивали његове изабране песме, тражио је да велика слика аутора на задњој страни корица буде слика двадесетогодишњег бруцоша, који је из Пиве тек кретао у бели свет. Опирао се да наслов књиге буде *Кад помислим на себе, кришом се прекрстим*, што је, заправо, свођење једног његовог дистиха. Био сам упоран:

– То си ти! Као пало дете земаљско, огреховљено, упро си прстом у себе, купао се, подижући се, у сузама покајања.

Након 5–6 разговора – пристао је.

Пре две године, у његовом завичају, у Пиви на манифестацији „Песничка реч на извору Пиве” водио сам, својим колима, неколико колега из Београда и Новог Сада – од Плужина до Пивског манастира. Негде, у то време, који дан или недељу раније, још једно залутало пивско дете је, у својству председника Србије, посетило Црну Гору, дошавши и до свог родног места. И о томе су јављали сви медији у Србији и Црној Гори. Пролазећи поред Смријечна, упитао сам своје сапутнике да ли знају ко је овде рођен. Одговорили су углас – председник Србије Борис Тадић. Узвратио сам – не, него велики српски песник Новица Тадић. Кад

сам се вратио с одмора посетио сам Новицу у Земуну и испричао му епизоду с путовања по Пиви. Никад га нисам видео тако обасјаног – опет није ништа рекао, али се, изнова, дуго смејао, као и онда када сам га подсећао на плодове његове негдашње веселе педагогије. А шта каже Свети Августин? Време, а шта је време!? Кад ме питају знам, кад хоћу да кажем не знам! Некада је, да би се испунило неко пророчанство, било неопходно да прођу године, десетлећа, па и векови. У овом случају то се догодило за само две године.

Вукући онемоћало и осиротело тело, које се сасушило од хладноће савременог света, Новица Тадић се све више посвећивао златним ранама колена савијених. За Бадњи дан 2010. дошао сам у Београд. Јавио сам да ћу бити код њега у повратку – око 17–18 сати. Када сам кренуо из града према Земуну, јавио сам му да се спусти на зборно место – преко пута његове зграде, на главном путу у Земуну. У реду, рекао је. Међутим, на зборно место је дошла Зорица, јер се Ноле није осећао добро. Предао сам јој књиге које сам донео – и одмах га назвао. Забринуо сам се, јер је месец-два пре тога лежао на плућном одељењу у Земуну. Рекао ми је да не зна шта му је – али да не може да се покрене. И додао, заверенички – Сећо, од ове године, још мало, креће старосна пензија, биће, изгледа, убрзо, и национална! Заљуљао сам се у грешном трзају подсвести – хоћеш ли их дочекати, макар једну, добри мој Ноле!?

Две-три недеље потом умрла је, после дуге болести, супруга мог драгог пријатеља, сликара Драгана Стојкова. Јасна – дивна жена. Отишао сам у Сомбор на сахрану. Након сахране, на путу за Нови Сад, мобилни је најавио Радивоја Микића. Предочио сам му да сам у колима и да се враћам са сахране. Пресекао ме – мораћеш и на другу сахрану, умро је наш Ноле. Пресекао ме, велим, иако је грешна подсвест слутила да се неће још много надисати даха земаљскога.

Овај заувек опседнути песник, чије су песме поседовале ону скривену магију која се преносила на читаоце, у чијим се стиховима препознавало, сасвим природно, оно што бих назвао белоградним песничким смислом, који је певао са свога крста, неопходно, с тугом тешком и раном страдалничком, умивао је душу своју, далеко од ћилима извезених и сласти биља земаљског. И кад су га гонили, и кад су га бичевали, и кад су му *злу кошуљу њикали* није одустајао од снова својих.

Падајући, растао си, добри мој Ноле, именујући гриже и муке у души заспалих људи, и тек кад си се осетио силним у духу и љубави почео си призивати Оца свог. И спасавати, у вишегласном

и вишехвалном обраћању Господу, од мрежа које су *исцрпљене од многог лукавства*. Са свешћу да су недељива и непотрошива добра небеска направио си веродостојни отклон спрема немаштовите лакомислености савременог човека и окамењених крајолика евроатлантске ортодоксије, прозревши и презревши и нашег кнеза лажи – његове слуге које се одевају у *модерна одела и глуме европејце*. И ниси узмакао пред *невиделим* што се стрмоглављује, с неба, као муња, доказујући да је вера, уистину, *нешто највеће и најтеже*. Излазећи из себе теснога, запутио си се ка кући нерукотвореној.

Свет је за тебе био понор, а ти си био душа тог истог света, добри мој Поле.

НЕИЗМЕРНО ПОЉЕ СТРАХА. Има једна Гримова бајка на коју подсећа философ који је обликовао песнике 20. века. То је повест о младићу који је отишао у свет да би *научио да се њлаши*. Реч је, признаћете, о великој авантури. Кроз њу пролази сваки човек, *јер свако мора научити да се њлаши* да не би пропао – било зато што *не уме да се њлаши*, било зато што ће се *изгубити у стрењи*. Ко је, каже се на крају овог подсећања, научио да *стрени на њравом месту и у њраво време*, тај је, уистину, *овладао највишим знањем*.

Читав песнички век Новице Тадића је једно непрегледно и неизмерно поље страха. Готово свака његова песма наговештава да ужас станује врата до врата с нама, у готово свакој се оверава да је онај ко не стрепи лишен смисла. Стога и нема претеривања у песниковим речима да из *краве масе* његовог живота *кајне њонкад стих*. Његови обеспокојавајући извештаји с позорнице живота, без остатка, потврђују искуство философа – кога стрепња гради он је у милости уобличења могућности, односно, само онај кога је *обликовала могућност обликован је ѡрема својој бесконачности!*

Иако се лирика, у битноме, одређује као *улажење светиа у субјект*, у поезији Новице Тадића присутан је бег субјекта од света, страх од света. Плашећи се, стрепећи, повлачећи се под стреху живих, делатних, мотива, чија је песничка изведеност заснована таман толико *колико између ѡесника и ѡренушка влада склад*, који функционишу и мимо песме, он је стварао нешто што би се могло *назвати деформацијом светиа у субјект*. Ова бојажљива душа, суочена с ужасним чињеницама живота, овај искидани ход имагинације ка пропланцима стварне егзистенције, овај *шамни ѡењач* који се, што се више успињао, све више сурвавао, беше песник који је апокалиптичне крајолике савременог света, спарушене

земаљске вртове, проверавао сагласно нареченој мери *сїраха и дрх-їања*. Тадићев лирски јунак је гурнут *на руб свога оїсїанка*, тражећи и налазећи у својој речи последње упориште против *уса-мљеносїи унициїења*. Изражавао је ужас не прелазећи *границе їрадиционалног језика*, не *расїачући їај језик*. Разломљеним и динамичним сликама, с хуморним и иронијским сенкама, именујући *їонор који нас окружује*, он је, просто-напросто, проверавао спремност лирског јунака да се ухвати у коштац са савременим светом. Песник Новица Тадић није тајио да се *лоще осећа у свеїу*, односно да су *моји сїихови* од мојих *осећања и овог свеїа*. Веровао је да нема *ниједног дубљег сазнања без їаїїе*, да се кроз патњу *сїиже до очишћења и вере* и да му је то дар Господњи.

И Тадић је, једним делом свога стваралаштва, веровао да је *нужносїи Божїи вео*, да је Бог све појаве поверио механизму света, у којем *домен їеже* има превагу над *доменом милосрђа*. Био је, такође, један од повлашћених очевидаца трке између *живоїворног и разорног деловања бакїерије цивилизације* који је ту трку, из књиге у књигу, преносио уживо, повијајући се, али и, гдегде, осветнички се наслађујући. Нико у савременом српском песништву није тако опевао весели пакао савремености, нико није тако убедљиво исцртао психолошки профил савременог човека, залуталог и клонулог. Човека за којег је *їишцина сїрана*, па *бежи из їишцине у буку – на улицу, у меїеж, у мношїво*. Хербертовски речено – оног што је оно што није, односно, оног који није оно што јесте! У једном разговору песник вели да је био привржен *оїскурном и маргїналном* до те мере да се *излагао злу и зломеним сваке врїе*, те да му се чини да су из његовог *далеког завичаја*, за њим, пошли *многи ђаволчићи* да га прате и да, *један їо један*, ускачу у његове *їесме као у кавезе*. На једном другом месту, он ће испустити крик – *Ја живим аїокалиїсу оїкада сам вас уїознао, о браћо моја, синови сїрацини, унуци уїиварни*.

Тадићев пакао је егзистенцијални, дантеовски, пакао, али и пакао који је човек створио на земљи, какав је наш српски пакао, страшнији од дантеовског, дат у антологијској песми Матије Бећковића *Бођојављење*.

Ако, пак, мало контекстуализујемо увид уочићемо да је Новица Тадић сачинио готово савршен песнички систем, који се, најнепосредније, наслања на монументалне системе европског песништва. Није на одмет да, накратко, Тадићев поглед на *весели їакао савременосїи* упоредимо, рецимо, с Дантеовим, Спенсеровим или Киплингвим књижевним искуствима. Сетимо се, Дантеова последња слика из пакла, Угалино, глође лобању свог мучитеља, Спенсерова последња *велика алеђоријска визија* је визија

Серене, обнажене, спремне за канибалски пир. У Киплингвој *Књизи о џунгли*, у врховима крошњи, мајмуни дебатују, а испод њих, пантер се учи *мрачној мудрости предајора*.

МОНУМЕНТАЛНИ ПЕСНИЧКИ СИСТЕМ. Реч је о песнику за којег песма није *иљико и искричаво ђамејовање*, већ жестоки стварносни удар, јединствени калеидоскоп *сјраха и дрхшања*, који помера душу човека. Именовано је наше време као демонско, наш свет као демонски и човека наших дана као човека загубљеног у шуми метежа и прелести. Савремени човек није ни доспео до Господа, а хоће још даље и више; успиње се на прсте, надима груди, шири непостојећа крила, развијајући до савршенства *вешћину самозаваравања*. Не питајући се, притом, шта с *недокучивом џуђом*, коју време не лечи, која је мучила и филозофа који је своје књиге потписивао другим именом. Погледајмо те слике, фигуре и *ујварне ђриказе* које се гнезде у песничким пределима Новице Тадића и лирске јунаке који настањују те пределе; осмотримо како се, сагласно јединственој *конфигурацији значења*, чулно уобличава тамни поредак. И *ђрљаво кокошје леѓало*, и *велико вражје ждрело*, и *кезило*, и *ђрдило*, и *седишће које зева*, и *онај шћо је раздељен у зле близанце*, и *онај шћо једе мрачну ѓрмљавину*, и *скош мноѓоуди*, и *сјравило*, и *сађраило*, и *црвени* и *црни ђаволи који се жене*, и *сабласћи*, и *маске*, и *мађареће вилице*, и *ђрајови ђавољи*, и *дим ђаклени*, и *црно млеко кржаве чоколаде* – све су то свежњеви песничко-језичких фантазија, али и симболи који оверавају пророчки дар песника. Као што је *Ођњена кокош*, на шта нас подсећа песник, након зликовачког ратног похода северно-атланске алијансе на Србију, 1999. године, сневши *Ођњено јаје*, *одмах иза Земуна*, *ђрема Бајјајници*, постала наша сурова стварност, тако су и обезбожене и раскалашне приказе из *Великођ брајта*, *Фарме* и *Двора*, тек сишле са страница Тадићеве поезије, постале део наше породичне збиље. Та опскурна бића која су настанила пределе његових књига показала су се као *реална* и *уверљива*. Штавише, показала су се стварнија од сваке стварности. Ми који смо га знали, можда, можемо посведочити како му је било у *мучилишћима*, *код вражјих шеђрћа*. И колико је био у праву кад је именовао *скоројевиће* који јуре за *џуђом муком* и *својом зарадом*, трућајући о *бизнису* и *измишљајући демонске забаве*.

Све те појаве, механизми, створења, справе, све те земаљско-ваздушасте прилазе које не постоје у реалном свету, али обликују реални свет, не хуманизују природу; напротив, може се рећи да су неприродне колико и нехумане. Нису ли, рецимо, *кезило*, *ђрдило*,

пошукач, седишће које зева или онај који је раздељен у зле близанце, слични змају из Апокалипсе, односно, звери која беше и није. Ако угао посматрања померимо још, и временски и духовно, сетићемо се да се, у Књизи пророка Данила, Набукодоносор претвара у звер, каогод и да Језикел Фараона назива речним змајем.

ТРЕПЕРЕЋИ ЛАКМУС. Ја сам, вели Тадић, осврћући се на властиту песничку праксу, у *наличју живоша* нашао све своје теме, именујући предграђе као место рођења и боравка својих лирских јунака. С тих места никада није долазио кући без живе *слике у оку*. Град му је изгледао *као њакао, њрџ као казан, а људи као врагови* – нигде *месџа да се заклонимо!* Он, који је, читавог живота, *хишао својим њуштем*, називајући себе *хроничарем зла*, био је, заправо, треперећи лакмус који је, неумољиво, бојио гестове савременог човека и урањао у општи бестијариј света. Утврђујући да је савремен свет *џун скошова*, да је зло општепланетарна појава, Тадић предочава да нас само *молишва свешћих* држи да се не отиснемо ка самом рубу понора:

– Господ је милостив и ништа нам није ускратио. Све нам је дао – најпре, слободу да бирамо. А ми смо изабрали зло, привиде и лажне наде!

И још – онај који падне, који се, очас, разгради, може се подићи, очистити и угледати *звезде из мрака*.

И још:

– Господ је милостив, спасиће он и понеког разбојника.

Себе је видео баш тако – као покајаног разбојника. Певајући, неодступно, са свога крста, уплео се у мреже које су исплетене од многог лукавства, које су мучиле и богоугодног Антонија док је вапио

– *Боже, ња ко може да мимоиђе ове мреже и задобије сџа-сење!*

Зато је славословио да је

– *Лејо бишџи њоред вајпре, њоред Исуса. (Сџарац)*

А у јединственом плачу савременог српског песништва, у песми *Тецко мени*, клео се да

– Ни Света Мајчица не зна

што су ми за данас

припремили добри људи.

Аох мени, аох кукавцу!

Век ми прође

у наopakим молитвама.

Заборављен ћу бићи, као гроб испод гробова.

У једној другој целини (*Хришћанин, у граду*) Тадићев лирски јунак, све дрхтећи и плачући, пролази кроз *сићно сићо* невоља, у свету, *на лудом шржицићу носева*, поверавајући се:

– *Кад помислим на себе, убрзам корак, па се крицом прекрсим.*

У Молићви из ѿмине, пак, из прајова ђавољих, из руччага из којих и не излази моли:

– *Похићај, Благи, помози ми. Похићај, Силни, одавде ме избави.*

У песмама *Молићва заблудело*, *Ошцили су свети* и *Благодарим ти, Госiode* предочава да су остали само *кејци* и *наказе* и моли Бога да му буде од помоћи:

– *Јер неће се знаћи ко су ми оћац и мајка, ни на којем ће ми већру лејети прах.*

Да би у песми *Боже благи и преблаги*, осећајући да се светиљка гаси, певао:

– У моме врту грана се преломила.

Страшан је то знак од тебе

Јер истиче време за покајање,

Помилуј мене ѿло.

И још један плач у песми *Тешко мени*, којом се лирски јунак, иако пали, моли Господу да га *из ваћрене куће у благи пролећни дан* изведе:

– Тешко мени, Госiode мој. Овенчах се грехом, у мукама се изгубих. Смрти сав припадох, тебе заборавих. Тешко мени, Госiode мој.

Израњаван, у болу, усред светске буке и вреве, сав у пламену вештаственог, лирски јунак се окренуо к оном који све саставља у једно – Судији Невидљивом. Као да је призвао речи Светога и Равноапостолнога Владике Николаја да се, кад год људи залутали загубе путе своје, и кад је *ѿмина најцрња*, а *кривоушница најсирмија*, само Христос види. Гоњен, у бегу, пред адским застрашиоцима и кнежевима таме спас је потражио у облаку светлозарном, из којег се разлиже песма анђеоска. Умивајући душу своју, у сузама и плачу, испуштајући крик:

– *Аох мени, аох кукавицу.*

Дајући гласу крила, без дома Очевог и имања Очевог, лирски јунак се обраћа оном ко је властан да отпусти грехе његове, оверавајући, на свој начин, речи:

– *Штїо има свейлосїї с шшмом*

– А праведник с безакоњем!?

Новица Тадић је читавог живота, најнепосредније, обасјавао застрашујуће облике зла у савременом свету. Он је био један од оних песника чије је срце било и *чистїо и сїрацино*. У основи његове песничке фантазије су страхови који су израстали из меандара стварности и прекорачавали праг стварности. Његова храпава и искидана стихотворна маса сведочи о дару и нагону да се до краја изрази доживљај. Он је разумевао свет из њега самог, али га није представљао у *његовом значају и лейоїи*. Али то није његов грех. Веровао је да му је ту и такву егзистенцију поверио Господ, суочивши га с искушењима. Носио је свој крст, уз крик – *Човека шражих, а звер озверену наћох!*

КНЕЗ ЛАЖИ И ДУХОВИ ЗЛОБЕ. Сви доживљајни сигнали долазили су, дакле, из света. Готово да се може рећи да му је његово неизмерно, тамно, језгро гурало перо у руке да пише оно што види! У свему о чему је певао желео је да искаже карактер самог света, онако како му се појављивао у властитом доживљају. Зато се може рећи да је у свом песништву изнашао готово идеални лирски израз за *емоцију времена*. А песничким језиком, есенцијализованим до апартности и ексцентричности, његовим брзим и хировитим рукавцима, одвео нас је до корена песничких. Логика његове песничке мисли дала је његовој песми унутрашњи склад и снагу.

Сам песник је, рекло би се, готово идеално засенчио властите поетско – поетичке константе. Именовано их је, наиме, као укрштај и преплитај трију поетика – поетике *изобличења и ошварања према оносїраном*, поетике *усїановљења ћавољеї и демонскої свейїа* и поетике *їокајничкої їризивања свейїої и жудње за Вишњим*. Смештајући реч своју у антипсалам, он је у свету, спутаном мрежама трулежног стицања и земаљске надмоћи, као пали, служећи господара прелести, који га је, преко чула, тих врата душе, држао у његовој палој природи, потврдио да песник није апостол, односно, да он *ћавола изгони снагом ћавола*. Није бежао од призора свакодневног живота. Напротив. Певајући о *шаренилу улица, шїргова, лица и људи* он је поверовао да је од овога времена – *да му нисам уїекао* и да је *његова шїежина на мојим їлећима*. Враћајући се, пак, сунцу молитве, стајући уз крст, умивајући се у сузама покајања, купајући се у светлости јеванђеоској, молећи се да се усправи пред многим данашњим *кукољем зловерја*, нагледао се живих цветова небеских. Певао је о греху своме, и из греха свога, не славећи себе већ Господа. Да би, при крају живота

земаљскога, скрушено изустио да је *Господ велики и милосрдив* и да му *ништина није ускраћено*. Сасвим, сасвим на трагу искустава *пожњевеног класја*, које је Господ сабрао у житници свога царства.

Прозорљивошћу *брзог снимка, хитрог зајиса и искричаве ироније* скотове из реалног света преместио је у свет песме. Потом се вратио и ту ће, заувек, остати, у вековечито време. То је оно безметежно, богоискушано, време када је гнев устукнуо пред уздахом и молитвом, јарост пред сузама и плачем, негодовање пред скрушеношћу срца – када се појавила брига за властито спасење, али и за спас других. Тамо ће, сигуран сам, с *каменом у грудима, њевајши вечну молитву Својеваној Мајши и Сину Њеном Божансјивеном*. Тако ће, испуњен тихим и пријатним мирисом смирења, заборавити на искуство *сјраха и дрхћања*, на земаљске и ваздушасте приказе, које су, уплетене у мреже *горког занаша изруђивања бићу*, настањивале његов песнички свет, јер ће између њих и њега бити провалија велика. Заборавиће и *кнеза лажи* и *духове злобе и њихове слуге* који се облаче у *модерна одела* и *џлуме европејце* – свет оних који се крстом не крсте и не знају за страх Божји. Заслужио је то наш Поле.